

*

DOSAR NR. 2662/2005
JUDECĂTORIA SECTORULUI 2 BUCUREȘTI
Termen de amânare a pronunțării: 27 februarie 2006

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subsemnatul SORIN ROȘCA STĂNESCU cu domiciliul ales pentru comunicarea actelor de procedura la sediul Cabinetului de Avocatura „George Papu” din București, în calitate de inculpat și SC Ziua SRL cu sediul în București în calitate de parte responsabilă civilmente, prin avocat Papu George, depunem, în baza art. 342 C. proc. pen., prezentele

CONCLUZII SCRISE

prin care solicitam achitarea inculpatului Sorin Roșca Stănescu sub aspectul săvârșirii infracțiunii de calomnie (art. 206 C. pen.), în temeiul dispozițiilor art. 345 raportat la art. 11 pct. 2 lit. a) coroborat cu art. 10 lit. d) C. proc. pen. și respingerea cererii privitoare la despăgubirile civile ca neîntemeiată, cu acordarea cheltuielilor de judecată pentru inculpat și partea responsabilă civilmente (în cuantum de 650 USD în lei la cursul zilei facturării), pentru următoarele

CONSIDERENTE

I. Fapta săvârșită de către subsemnatul nu întrunește elementele infracțiunii de calomnie;

II. Cererea privitoare la despăgubiri pentru daune morale este neîntemeiată.

I. Fapta săvârșită de către subsemnatul nu întrunește elementele infracțiunii de calomnie, respectiv

- a) nu este realizat în prezenta cauză elementul material al infracțiunii;
- b) nu există forma de vinovăție cerută pentru existența infracțiunii;
- c) publicarea editorialelor s-a făcut în exercitarea unui drept recunoscut la nivel constituțional și internațional și ca atare sancțiunea solicitată nu este necesară într-o societate democratică pentru protecția drepturilor altei persoane.

Potrivit art. 206 C. pen., calomnia constă în „afirmarea sau imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public”.

Observând faptul că infracțiunea de calomnie este una de pericol, sunt importante în cercetarea din prezenta cauză elementul material și latura subiectivă, având în

vedere faptul că rezultatul faptei decurge din materialitatea ei, iar legătura de cauzalitate rezultă *ex re*.

a) Elementul material al infracțiunii de calomnie nu este realizat în prezenta cauză

Cu privire la elementul material al infracțiunii de calomnie trebuie precizat faptul că el constă în afirmarea sau imputarea în public a unei fapte determinate privitoare la o persoană.

S-a arătat, deci, că „în esență, *fapta determinată înseamnă o faptă precisă al cărei adevăr sau falsitate pot fi ușor verificate*. O simplă afirmare sau imputare neînsoțită de *indicarea unei fapte precise*, nu constituie calomnie” (decizia nr. 2802 din 31 mai 2002 a Curții Supreme de Justiție, secția penală).

Astfel, în practica judecătorească s-a subliniat că nu se realizează elementul material al infracțiunii de calomnie în situația în care se afirmă despre o persoană că este escroc, hoț, că vrea să dosească mărfuri (*Octavian Loghin, Tudorel Toader, Drept penal român. Partea specială*, Casa de Editură și Presă „Șansa”, București, 1994, p. 207).

De exemplu, Instanța Supremă a considerat că „prin faptă determinată se înțelege o faptă precis individualizată, în așa fel încât să rezulte clar conținutul afirmației sau imputării în particularitățile acesteia. Nu îndeplinesc condiția cerută de lege faptele cu caracter general, neparticularizate prin *elemente concrete*, cum sunt cele privitoare la persoană, la mod, la timp, la loc” (Trib. Suprem, secția penală, decizia nr. 1827 din 10 octombrie 1980, în *Revista română de drept* nr. 9/1981, p. 68).

Se impune cu claritate faptul că opiniile subsemnatului exprimate în cele două editoriale sub forma unor comentarii la articolele de investigații publicate de redactorii ziarului Ziua nu sunt afirmări ale unor fapte determinate săvârșite de către Dan Voiculescu.

Nu se regăsesc fapte determinate în comentariile pe care le-am făcut, subsemnatului imputându-mi-se afirmații ca „Informațiile pe care le publicăm în pagina de dezvăluiri a ziarului Ziua sunt cu adevărat incendiare. Și devastatoare”, „În timp ce unii abia se apucau să fure, învățând prăduiala din mers și asumându-și mari riscuri, Voiculescu înșfăcase deja o avere. Din averea publică”, „Dar și numai o mică fantă de lumină pusă pe dosare este relevantă. Și devastatoare pentru Voiculescu”, „a pus, pur și simplu, mâna pe uriașele sume de bani” etc. Aceste comentarii făcute pe baza articolelor publicate de redactorii de investigații nu fac o determinare clară a faptelor imputate.

Așa cum a subliniat Instanța Supremă, *nu constituie calomnie afirmarea sau imputarea neînsoțită de indicarea unei fapte precise, ceea ce este și cazul nostru, pentru că subsemnatul nici nu doream să fac precizări exacte*, ci doar comentam o chestiune de interes public, în care nu expun fapte precise, ci prezint o părere asupra unor chestiuni generale.

Prin urmare, în editorialele mele nu se regăsesc fapte precise care să poată fi verificate cu ușurință sub aspectul veridicității sau falsității, ci comentarii ale unor situații complexe. În aceste condiții, rugăm onorata instanță să observe că nu este îndeplinit elementul material al infracțiunii de calomnie.

Potrivit art. 317 C. proc. pen.: „Judecata se mărginește la fapta și la persoana arătată în actul de sesizare a instanței”. Partea vătămată *nu a făcut plângere decât pentru infracțiunea de calomnie, nu și pentru infracțiunea de insultă*. Față de faptul că partea vătămată, având în plângerea prealabilă dreptul exclusiv de a prefigura cadrul procesual în virtutea principiului disponibilității aplicabil procedurii plângerii prealabile, nu a înțeles să ceară sancționarea pentru insultă, toate aprecierile care ar întruni elementele constitutive ale infracțiunii de insultă nu pot fi sancționate de instanță.

Așa cum partea vătămată are dreptul de a dispune de acțiunea penală din procesul penal, numai aceasta poate hotărî pentru ce infracțiune înțelege să se plângă.

b) Nu există forma de vinovăție cerută pentru existența infracțiunii de calomnie

În raport cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia libertății de exprimare, într-o decizie recentă a Instanței (noastre) Supreme, secția penală, s-a reținut cu valoare de principiu că existența infracțiunii de calomnie „este condiționată, pe de o parte, de caracterul determinat și neadevărat al faptei ce se impută ori afirmă, iar pe de altă parte de o anumită particularitate a atitudinii subiective a făptuitorului, caracterizată prin rea-credință. Cu alte cuvinte, de esența acestei infracțiuni este ca făptuitorul să acționeze animat de intenția de a discredita, de a compromite pe cel vizat prin afirmațiile ori imputările sale publice [...]”, fiind conștient că fapta imputată este neadevărată (decizia penală nr. 2808 din 31 mai 2002, în *Pandectele Române* nr. 3/2004, II, p. 54).

În alte rânduri s-a precizat că „reținerea infracțiunii de calomnie este condiționată, între altele, de stabilirea *intenției făptuitorului de a afirma ori imputa fapte despre care știe că sunt neadevărate*, precum și de *caracterul determinat al faptei afirmate ori imputate*” (decizia nr. 1168 din 21 martie 2000 a Curții Supreme de Justiție, secția penală) sau că „pentru existența infracțiunii de calomnie se cere, între altele, ca fapta afirmată sau imputată să fie determinată în materialitatea ei, iar făptuitorul să fie conștient că afirmația sau imputarea nu este adevărată” (decizia nr. 2344 din 25 mai 2000 a Curții Supreme de Justiție, secția penală).

În concluzie, „cu alte cuvinte, de esența acestei infracțiuni este ca făptuitorul să acționeze animat de intenția de a discredita, de a compromite pe cel vizat prin afirmațiile ori imputările sale publice, iar fapta trebuie să fie determinată, adică arătată în mod distinct și individualizată ca realitate concretă” (decizia nr. 2802 din 31 mai 2002 a Curții Supreme de Justiție, secția penală).

Că în cauza de față nu a existat intenția de a discredita, precum și faptul că lipsește conștientizarea că ceea ce se spune este neadevărat, rezultă din mai multe aspecte:

În principal, am prezentat onoratei instanțe o serie de documente și rapoarte oficiale, care susțin cele pe care noi le-am comentat în editoriale; există presa din toată perioada de după revoluția din 1989 și până astăzi în care se arată aspecte asupra cărora subsemnatul m-am oprit cu comentariul, prin urmare nu se poate stabili, pentru că nu a existat, o intenție de a afirma fapte despre care știam că sunt false. De unde se putea naște conștientizarea caracterului fals al aspectelor pe care le-am comentat, dacă toată presa își pune întrebări pe aceste aspecte, acte oficiale

consfințesc aceste aspecte, iar jurnaliștii m-au asigurat că există probe certe în susținerea punctului lor de vedere?

De unde să se stabilească intenția mea de a discredita prin imputarea unor fapte despre care știam că sunt false în condițiile în care instanțele române, respectiv Tribunalul Timiș și Curtea de Apel Timișoara prin decizii pe care le-am înaintat și în dosarul acesta la momentul probatoriilor, au dat dreptate redactorilor ziarului Ziua în procesul civil cu societatea Crescent, a cărei reprezentanță română s-a aflat sub conducerea părții vătămate din acest dosar? De unde se stabilește intenția mea, când spre comentariul meu duc întrebările oricărui om rațional care observă milioanele de dolari pe care Dan Voiculescu le avea în 1990? În contextul în care această societate *off-shore* cipriotă a obținut sume colosale în urma exporturilor cu întreprinderile de comerț exterior, în special ICE Dunărea, sume pe care trebuia să le returneze acesteia, față de toate rapoartele, notele informative și concluziile unor investigații oficiale, comentate chiar în cartea „Averea președintelui – Conturile Ceaușescu”, cum puteam să ajung la o altă concluzie decât cea deja evocată de autorii articolelor pe care le comentam în cele două editoriale sau în materialele avute în vedere la realizarea acestui comentariu (depuse la dosar și opisate)?

De asemenea, față de activitatea desfășurată de Dan Voiculescu în comerțul exterior, conform cărții de muncă atașate la dosar în copie, *Hotărârea nr. 19 din 14 ianuarie 1972 a Consiliului de Miniștri privind unele măsuri în legătură cu apărarea secretului de stat*, pe care am înaintat-o onoratei instanțe, arată existența unor raporturi speciale cu Departamentul Securității Statului, care rezultă explicit, dar păstrează și valențe implicite, față de angajamentul pe care un astfel de lucrător în comerțul exterior îl dădea față de activitatea sa.

Partea vătămată ar spune că această conștientizare decurge din conferința de presă pe care a făcut-o domnia sa, dar uită ca *în acea conferință nu s-a făcut referire la perioada 1982-1990*, de fapt perioada care ridică cele mai multe semne de întrebare cu privire la activitatea domnului Dan Voiculescu și că nimeni nu a exprimat un punct de vedere legitim asupra rapoartelor încheiate de avocații canadieni și asupra celorlalte documente.

Toate alegațiile din articolele pe care inculpatul le-a comentat în cele două editoriale, toate înscrisurile depuse în apărare, dar și aspecte care reies din declarația părții inculpatului, converg în sensul existenței de suficiente elemente care susțin temeinicia celor expuse în editoriale și evident buna credință a jurnalistului.

Deși în plângerea introdusă partea vătămată a arătat că urmăresc să îl discreditez, nu a produs nicio dovadă, nici că subsemnatul am făcut totul cu rea voință, nici că aş avea un motiv măcar ca să urmăresc a-l discredita. Dacă cererea mea de ziarist român de a se face lumină în zone păstrate încă într-o zonă inaccesibilă este interpretată ca act de discreditare, înseamnă că limitele interpretării făcute de către partea vătămată nu sunt temeinice.

În consecință, fac apel la rațiunea instanței în a observa că subsemnatul nu am urmărit să discreditez prin imputarea unor fapte despre care știam că sunt false și în consecință să dispună achitarea pentru lipsa vinovăției.

c) Sancționarea ziaristului nu este necesară într-o societate democratică, publicarea editorialelor realizându-se în exercitarea unui drept recunoscut la nivel constituțional și internațional

Pentru a determina dacă faptele subsemnatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de calomnie, instanța trebuie să se raporteze, în temeiul art. 20 și art. 11 alin. (2) din Constituția României, la dispozițiile Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, ratificată prin Legea nr. 30/1994 (denumită în continuare Convenția), precum și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare CEDO).

Față de faptul că hotărârile CEDO au calitate de precedent judiciar, ca în sistemul de drept anglo-saxon, orice referire la jurisprudența CEDO reprezintă o detaliere a art. 10 al Convenției.

Această solicitare, de a se aplica considerentele acestor hotărâri, are în vedere caracterul supralegislativ al dispozițiilor Convenției și faptul că hotărârile CEDO reprezintă detalierea acestor dispoziții.

În referire la acest aspect, prevederile art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, așa cum au fost interpretate de CEDO, arată care sunt condițiile pe care o instanță trebuie să le constate îndeplinite cumulativ pentru a sancționa libertatea de exprimare (anume faptul că măsura aplicată de instanță trebuie să fie prevăzută de lege, sancțiunea să fie prevăzută pentru protecția drepturilor altora și sancțiunea să fie o măsură necesară într-o societate democratică). Dacă ar avea în vedere această ultima condiție, instanța va observa că într-o societate democratică o astfel de măsură ar însemna o protecție excesivă a dreptului la proprie imagine și o lezare gravă a dreptului la libera exprimare, în condițiile în care ambele drepturi sunt la fel de importante și în aceeași măsură protejate.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții, libertatea de exprimare constituie o condiție fundamentală pentru existența unei societăți democratice. Sub rezerva aplicării art. 10 parag. 2 din Convenție, dreptul la libera exprimare se aplică nu numai în cazul informațiilor sau ideilor receptate favorabil sau cu indiferență, ci și în cazul acelorora care *ofensează, șochează sau îngrijorează*. Acestea sunt cerințele pluralismului și ale toleranței în lipsa cărora nu poate exista o societate democratică (principiu enunțat în mod constant începând cu cauza *Handyside c. Marii Britanii*). În condițiile art. 10 parag. 2 din Convenție, libertatea de exprimare poate fi supusă unor limitări, dar aceste limitări trebuie interpretate în mod restrictiv, iar necesitatea aplicării unor restricții, printre care se numără și sancțiunile de ordin penal sau civil, trebuie stabilită în mod convingător (cauzele *Observer and The Guardian c. Marii Britanii*; *Thoma c. Luxemburg* etc.).

Pentru ca o restricție adusă libertății de exprimare să respecte cerințele art. 10 parag. 2 din Convenție, este necesar ca aceasta să corespundă unei *nevoi sociale imperioase, care trebuie stabilită în mod convingător*, iar restricția trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (cauza *Sunday Times c. Marii Britanii*). Această cerință prezintă o importanță deosebită în cauzele care privesc libertatea presei, întrucât *presa joacă un rol esențial într-o societate democratică*, având misiunea de a răspândi informații cu privire la problemele de interes public, iar

publicul are dreptul de a recepta aceste informații (cauza *De Haes and Gijssels c. Belgiei*).

Pentru a stabili existența unei nevoi sociale imperioase în prezenta cauză, instanța trebuie să aibă în vedere distincția, stabilită în jurisprudența Curții, dintre fapte și judecăți de valoare.

1. Judecățile de valoare

Judecățile de valoare sunt opinii sau aprecieri personale ale indivizilor, deci implicit *concluzii proprii*, ele bucurându-se de protecția art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, în măsura în care se bazează pe o argumentare logică a autorului lor, respectiv au la bază elemente obiective care să le justifice (cauza *Lingens c. Austria*). Caracterul de judecată de valoare este dat de faptul că aceste aprecieri reflectă opinia inculpatului asupra conduitei părții vătămate.

Atâta timp cât judecățile de valoare sunt fondate pe un minim de fapte, se poate reține că ele au fost formulate cu bună credință în exercițiul normal al libertății de exprimare. Totodată, ziaristul are dreptul să își formuleze concluzii proprii, așa cum este permis și în domeniul juridic unde diversitatea opiniilor reprezintă savoarea acestui domeniu. Mai mult, jurnalistul are dreptul să comenteze și nu doar să expună o informație în forma sa brută.

În acest context, intervenim cu arătarea faptului că editorialul este, potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române, un „articol de ziar, de revistă etc. care exprimă părerea conducerii unei publicații față de o problemă actuală importantă”, prin urmare conținutul editorialului este format din judecăți de valoare, pentru că așa cum am arătat mai sus, caracterul de judecată de valoare este dat de faptul că aceste aprecieri sunt opinii ale inculpatului, iar editorialul conține opinii.

Este clar faptul că editorialul nu este un articol de investigații, că aici nu prezint fapte, ci aici fac comentarii, comentarii pe care eu le făceam în calitate de ziarist atent la viața politică. În editorial nu se prezintă fapte, acest aspect fiind de competența redactorilor, ci își expun părerea cu privire la anumite aspecte importante lideri ai publicațiilor, iar ceea ce am făcut eu prin cele două editoriale, constă în aceea că *mi-am exprimat opinia cu privire la chestiuni legate de conturile lui Nicolae Ceaușescu și cu privire la implicarea lui Dan Voiculescu în diferite activități politice de maximă importanță*, aspecte care erau conturate de redactorii de la investigații ai ziarului Ziua, dar și de cele conturate de redactori ai altor publicații.

În acest context, probarea adevărului opiniilor mele este un act la care CEDO nu îndreptățește: „În practica sa, Curtea distinge între indicarea faptelor și judecăți de valoare. În timp ce existența faptelor poate fi demonstrată, *adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil de a fi probat. Cerința probei adevărului unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a art. 10*” (cauza *Dichand și alții c. Austria*). În opinia CEDO, o judecată de valoare, care constituie *o formă de apreciere personală asupra unui eveniment, unei situații sau unei persoane* nu poate constitui obiectul unei probațiuni a verității sau falsității sale (cauza *Oberschlick c. Austria*).

În altă ordine de idei, „Curtea a apreciat existența veridicității ca fiind o probă nerezonabilă, dacă nu chiar imposibilă și a declarat că *presa nu ar fi în stare să publice aproape nimic dacă va fi obligată să publice numai fapte integral verificate*” (Monica Macovei, Libertatea de exprimare, Top Print & Paper, București, 1996, p. 14). Fiind judecăți de valoare, editorialele mele trebuie să fie doar întemeiate pe un minim de acte din care să rezulte, ceea ce în cauză față de multele documente depuse, articolele de presă și cărțile publicate pe această chestiune considerăm că am fost pe deplin îndreptățiti a face aceste comentarii.

2. Contextul în care au apărut editorialele este unul de care trebuie să se țină cont în stabilirea corectitudinii exercitării dreptului la libera exprimare

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că „termenul «necesar» trebuie înțeles ca o nevoie socială imperioasă, iar Curtea are libertatea de a aprecia dacă interpretarea necesității de către stat a fost conformă cu Convenția. Citând hotărârile Berthold și Handyside, Curtea a arătat că *trebuie analizat și contextul în care a fost comisă fapta condamnată de către stat*, proporționalitatea măsurii luate de către justiția națională, precum și dacă argumentele invocate de justiția austriacă sunt pertinente și suficiente. [...] Citând hotărârea Handyside, Curtea opinează că pluralismul cere ca, într-o societate democratică, libertatea de exprimare să fie una dintre valorile esențiale și, pe lângă informațiile neutre, inofensive, trebuie acceptate și cele care acuză, șochează sau neliniștesc” (cauza *Lingens c. Austria*).

La data la care au apărut aceste editoriale este de notorietate faptul că se puneau problema alăturării Partidului Umanist din România, al cărui președinte este partea vătămată, la coaliția de guvernamânt, ceea ce s-a și întâmplat ulterior. În acest context am simțit nevoia a face o atenționare asupra domnului Dan Voiculescu, pentru că eu îmi pusesem mari speranțe în alianța care a câștigat alegerile în 2004, că va avea putere să lămurească mai multe lacune ale istoriei noastre, printre care se număra și aspectul cu privire la contururile lui Nicolae Ceaușescu. Dat fiind faptul că se putea ca prin această mutare făcută de către PUR prin domnul Dan Voiculescu, să fie îngăduit iarăși dreptul nostru de cetățeni ai unui stat de drept de a afla chestiuni de mare importanță pentru țară, am comentat chestiunile care ridicau multe semne de întrebare, pentru ca să încercăm să stăvilim încercarea de ascundere a adevărului în continuare. Prin urmare, editorialele publicate de mine erau pe chestiuni de mare actualitate în acele momente, pentru că vizau un președinte al unui partid care urma să se alieze la guvernare și exista teama ca programul alianței care câștigase alegerile să fie deturnat sau anumite aspecte pe care noi le așteptam să nu se dezvăluie la mai mult de 16 ani.

Iată deci, onorată instanță, că *apariția acestor editoriale era o datorie morală a mea în acele momente față de cititorii ziarului Ziua*, pentru că eu prin cercurile mediatice la care am acces aveam puterea să mai fac o ultimă strigare în numele poporului român, *strigare la care nu eram îndreptățit să renunț*. Am apreciat că o persoană controversată ca partea vătămată (mărturie parțială stau articolele depuse în acest dosar și multe altele existente în presă) nu ar trebui să aibă largi puteri de decizie în privința unei națiuni.

3. Limbajul folosit este unul adecvat contextului politic în care au apărut editorialele

În cauza *Thorgeirson c. Islanda*, CEDO preciza că „articolele s-au referit la o chestiune de interes public, fapt necontestat de părți. Este adevărat că ambele articole au fost formulate în termeni violenți. Cu toate acestea, având în vedere *scopul și impactul urmărit*, Curtea apreciază că limbajul folosit de reclamant nu poate fi considerat excesiv”.

De asemenea, în cazul nostru impactul urmărit de către subsemnatul a fost acela pe care îl poate produce o atenționare serioasă și făcută pe un ton care să nu lase trecute comentariile făcute.

Oare ce subiect poate concura în atenția pe care o captează ca subiectul cu privire la conturile în care erau ținute banii țării sub regimul lui Nicolae Ceaușescu? Este un subiect aprins oricând, și cu cât trece timpul și nu aflăm într-o modalitate riguroasă totul despre acest aspect, mai tare ne ațintim asupra acestuia și mai tare luptăm să descoperim, deși poate mulți au crezut că timpul va alina și acest imbold al nostru.

În alt caz se sublinia că „este adevărat că reclamanții, *pe o bază de fapt insuficientă*, au folosit o *critică puternică și un limbaj polemic*, dar art. 10 protejează și informațiile sau ideile care rănesc, șochează sau neliniștesc” (cauza *Dichand și alții c. Austria*). Prin urmare, chiar dacă partea vătămată ar putea considera baza de fapt de care am dispus ca fiind una insuficientă, totuși critica puternică și limbajul polemic sunt protejate de art. 10 din Convenție.

Totuși, vă rugăm să observați, onorată instanță, că nu este insuficientă baza de fapt de care am dispus, nu sunt insuficiente documentele și rapoartele întocmite după 1990, cum nu sunt insuficiente discuțiile care au avut loc în presă pentru a naște întrebări, cum este legitim faptul că neștiind în totalitate adevărul despre acele conturi avem legitimitatea de a cere adevărul, pentru a afla.

4. Dan Voiculescu în calitatea sa de lider al unui partid politic s-a expus, în cunoștință de cauză, inevitabil unei cercetări amănunțite a activității

Dan Voiculescu este liderul unui partid politic care a dat un vicepremier și câțiva miniștri aflați în posturi cheie, prin aceasta participând la viața publică (politică, economică și socială) a acestei țări, fapt care dă dreptul cetățenilor să cunoască cine este acest personaj și nu îngrădește dreptul publicațiilor de a prezenta editoriale prin care să își exprime părerea despre domnia sa. În acest sens, „Curtea amintește că *limitele acceptabile ale criticii sunt mai largi pentru oamenii politici acționând ca figuri publice*, [...] întrucât aceștia sunt supuși inevitabil unei cercetări atente din partea ziariștilor și a publicului. *Oamenii politici trebuie să dea dovadă de un mare grad de toleranță*, în special atunci când ei înșiși fac declarații publice susceptibile de critică” (cauza *Jerusalem c. Austria*).

Astfel, „limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la oamenii politici [...] deoarece aceștia *se expun, în mod inevitabil și în cunoștință de cauză, unei*

cercetări amănunțite a fiecărui cuvânt sau faptă din partea ziariștilor și a publicului și trebuie să dea dovadă de un mare grad de toleranță” (cauza *Dichand și alții c. Austria*).

În cauza *Dichand și alții c. Austria* s-a subliniat că „cel vizat în articol era un om politic, a cărui activitate de afaceri poate fi subiect al discuției publice, chiar dacă, strict juridic, nu există nicio incompatibilitate potrivit legislației naționale”.

În considerarea acestei calități a părții vătămate mi-am exprimat opinia cu privire la activitățile domniei sale și în considerarea dreptului publicului de a primi astfel de comentarii de la cei care sunt conectați permanent la viața publică. Prin urmare, nu să-l discreditam pe domnul Dan Voiculescu era ceea ce urmăream noi, ci să ne exprimăm opinia cu privire la domnia sa, ca personalitate politică marcantă în coaliția de guvernământ.

5. Rolul esențial al presei într-o societate democratică obligă la comentarii cu privire la oamenii politici

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat în nenumărate rânduri că „presa joacă un rol esențial într-o societate democratică. Chiar dacă presa nu trebuie să depășească anumite limite [...] datorită ei este să transmită – într-un mod compatibil cu obligațiile și răspunderile ce îi revin – informații și idei în toate chestiunile de interes public. Nu numai că presa are rolul de a transmite asemenea informații și idei, dar și publicul are dreptul să le primească. Dacă ar fi altfel, presa nu ar fi capabilă să își joace rolul vital de „câine public de pază” (cauza *Dichand și alți c. Austria*).

Este deci cert faptul că rolul presei este unul vital pentru o societate democratică, iar sintagma „câine public de pază”, deși aptă de a provoca zâmbete, este plină de înțelepciune și cuprinde în ea ceea ce nu s-ar fi putut spune prin sute de pagini. Dacă ne gândim la activitatea unui câine de pază vom observa trăsăturile pe care trebuie să le prezinte presa într-o societate democratică, respectiv incisivitate, atenție sporită, protecție a valorilor lăsate în pază etc. Dintre toate una în special trebuie avută în vedere în cazul nostru, respectiv trăsătura aceea ce se degajă din faptul că un câine de pază anunță întotdeauna înainte, latră și când simte numai ceva dubios atenționează orice mișcare ce ar putea releva pericolul. Astfel, și presa trebuie să fie atentă, să atragă atenția asupra aspectelor dubioase, să apere valorile democrației și să informeze publicul cu privire la orice activitate ce ar părea dubioasă.

De asemenea, trebuie observat că „libertatea jurnalistică acoperă posibilitatea recurgerii la un anumit grad de exagerare sau chiar de provocare” (cauza *Dichand și alții c. Austria*; cauza *Prager și Oberschlick c. Austria*; cauza *Dalban c. României* etc.), pentru că presa trebuie să fie incisivă, să exprime opinii și nu să caute să menajeze, să fie atentă, să fie discretă și supusă, pentru că altfel își neglijează rolul în societatea democratică.

CEDO a acordat jurnaliștilor dreptul de a recurge la o doză de exagerare și de provocare și de a utiliza expresii care ar putea să fie considerate drept polemice sau chiar lipsite de măsură pe plan personal (*Lopes Gomes da Silva c. Spaniei*, §34-35). Astfel, „cu privire la necesitatea ingerinței, Curtea a reafirmat că libertatea de

exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din cerințele prioritare ale progresului. Sub rezerva parag. 2 al art. 10, ea *acoperă nu numai informațiile și ideile care sunt primite favorabil sau cu indiferență ori sunt considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează ori deranjează*. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis fără de care nu există societate democratică. Curtea a continuat, afirmând că libertatea de exprimare este importantă pentru orice individ” (cauza *Castells c. Spania*).

Avem, deci, întărirea Curții să exprimăm liber opiniile, chiar dacă ele offensează sau deranjează.

6. Comentariile făcute în editoriale au pornit de la articolele scrise de redactorii de la investigații ai ziarului Ziua, articole ale căror surse nu sunt publice

„Articolul 10 prevede, de asemenea, protecția surselor jurnalistice. Curtea a evidențiat că protecția surselor jurnalistice constituie una din condițiile de bază ale libertății presei. În speța *Goodwin c. Marii Britanii*, Curtea a afirmat că „lipsa unei astfel de protecții ar împiedica sursele să sprijine presa în activitatea ei de informare a publicului cu privire la chestiunile de interes public. Aceasta ar submina rolul vital de câine de pază al presei și ar afecta posibilitatea presei de a oferi informații corecte și demne de încredere” (*Monica Macovei, Libertatea de exprimare, p. 14*).

Aceeași situație se regăsește și în speța *Fressoz și Roire c. Franței*.

În această situație, față de dispozițiile arătate și în fața onoratei instanțe, subsemnatul nu fac interogatoriul redactorului și nu pot să-i verific sursele, eu doar îmi exprim opinia de ziarist cu privire la aspectele relevate de redactori.

Față de cele învederate, solicităm achitarea inculpatului Sorin Roșca Stănescu sub aspectul săvârșirii infracțiunii de calomnie (art. 206 C. pen.), în temeiul dispozițiilor art. 345 raportat la art. 11 pct. 2 lit. a) coroborat cu art. 10 lit. d) C. proc. pen., observând că nu există elementul material și vinovăția prevăzute de lege pentru existența infracțiunii de calomnie și normele europene în această materie.

II. Cererea privitoare la despăgubiri pentru daune morale este neîntemeiată

Sub aspectul laturii civile, potrivit art. 998-999 C. civ. coroborat cu art. 346 C. proc. pen., inculpatul poate fi obligat la plata de despăgubiri civile, dacă sunt îndeplinite condițiile angajării răspunderii civile delictuale, respectiv fapta ilicită, prejudiciul, legătura de cauzalitate între acestea și vinovăție. În acest caz considerăm că nu sunt îndeplinite condițiile necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale și ca atare, vă solicităm respingerea acțiunii civile ca neîntemeiată.

1. *Fapta nu este ilicită* întrucât există o cauză care înlătură caracterul ilicit al acesteia, și anume exercițiul normal al unui drept – dreptul subiectiv la libera exprimare (consacrat de art. 30 din Constituție, art. 19 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Politice și Civile și art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului). Fapta ar redeveni ilicită dacă dreptul respectiv s-ar fi exercitat abuziv, comițându-se un abuz de drept.

În literatura de specialitate (*Octavian Căpățână*, Premise juridice ale exercitării comerțului, în *Revista de Drept Comercial* nr. 1/1991, p. 12-13) s-a apreciat că un drept este exercitat abuziv doar când acesta este *exercitat cu rea-voință, urmărindu-se prejudicierea celorlalți*. De asemenea, nu trebuie uitat faptul că art. 1 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice consacră unul din principiile fundamentale ale dreptului civil român, și anume principiul îmbinării intereselor individuale cu cele generale, statuând că drepturile subiective trebuie exercitate potrivit cu scopul lor economic și social. Or, în speța noastră, interesul inculpatului a fost să exprime o opinie asupra unei situații ce intrase de mult în atenția opiniei publice, iar scopul economic și social pentru care dreptul la exprimare a fost recunoscut, este acela de a informa publicul larg asupra chestiunilor de ordin general.

Abuzul de drept se comite atunci când dreptul subiectiv este exercitat cu rea-credință și în desconsiderarea scopului economic și social pentru care a fost recunoscut (art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice), dar referirea la reaua-credință o vom face în cadrul vinovăției civile.

Este cert că nu este îndeplinită condiția existenței unei fapte ilicite în cazul nostru, întrucât editorialele inculpatului au fost făcute cu bună-credință, constituind o exercitare normală a dreptului la exprimare, recunoscut de art. 20 și art. 30 din Constituția României și de art. 10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. Exercițiul normal al unui drept recunoscut de ordinea juridică de nivel constituțional și internațional constituie o cauză justificativă (cauza care înlătură caracterul ilicit al faptei), care înlătură atât răspunderea penală, cât și răspunderea civilă delictuală. *Nu se poate concepe ca o dispoziție legală să sancționeze ceea ce alte prevederi legale permit a se face.*

Față de constatarea inexistenței caracterului ilicit al faptei nu s-ar mai impune analiza celorlalte elemente ale răspunderii civile delictuale pentru că cele patru condiții trebuiau îndeplinite cumulativ.

2. Totuși, cu privire la *prejudiciul suferit ca urmare a apariției acestor editoriale trebuie arătat că acesta nu este cert și se bazează pe simple supoziții sau afirmații nedovedite*. De asemenea, trebuie considerat faptul că prejudiciul eventual nu poate justifica acordarea de despăgubiri (*Constantin Stănescu, Corneliu Bârsan*, Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, Ed. All, București, 1998, p. 154). Astfel, *prejudiciul moral* (rezultatul dăunător de natură nepatrimonială, efect al încălcării dreptului la reputație) nu întrunește cele două condiții ale sale: *certitudinea și faptul de a nu fi fost reparat*. Certitudinea prejudiciului se referă la existența prejudiciului și la cuantumul său.

Este clar că *existența prejudiciului nu a fost dovedită de partea vătămată*. Partea civilă nu dovedește altceva decât că dorește o sumă foarte ridicată.

3. Analiza *legăturii de cauzalitate* arată faptul că nu inculpatul a calomniat, ci acesta a asigurat publicului larg accesul la informațiile de interes public, prin prezentarea unei opinii.

4. Având în vedere faptul că fapta a fost săvârșită în exercitiul unui drept subiectiv și că doar abuzul de drept este sancționat, ar fi trebuit examinată *poziția psihică a inculpatului* în exercitarea dreptului la exprimare.

Conform opiniilor doctrinare enunțate, există abuz de drept doar atunci când dreptul subiectiv este exercitat cu intenția de a aduce prejudicii altora. Ca atare, în cadrul *vinovăției civile* singura atitudine psihică față de faptă și urmările sale ce atrage răspunderea delictuală este *intenția*. În speța noastră, doar intenția directă sau indirectă va trebui reținută pentru antrenarea răspunderii civile delictuale. După cum am afirmat deja, în sarcina inculpatului nu poate fi reținută reaua-credință (intenția), ci buna-credință, pentru că subsemnatul am făcut comentarii pertinente asupra unor chestiuni de interes public, neavând intenția de a-l prejudicia pe domnul Dan Voiculescu, ci, așa cum am arătat, de a da publicului, în virtutea dreptului pe care îl are, o părere cu privire la aspectele prezentate de redactorii de investigații. Subsemnatul am avut tot timpul credința că ceea ce am comentat corespunde realității, în baza documentelor pe care le-am consultat. *În aceste condiții, vă rugăm să observați că cererea privind despăgubirile morale este neîntemeiată.*

Față de cele arătate anterior, solicităm:

- achitarea inculpatului Sorin Roșca Stănescu sub aspectul săvârșirii infracțiunii de calomnie (art. 206 C. pen.), în temeiul dispozițiilor art. 345 raportat la art. 11 pct. 2 lit. a) coroborat cu art. 10 lit. d) C. proc. pen.;
- respingerea cererii privitoare la despăgubirile civile ca neîntemeiată;
- acordarea cheltuielilor de judecată pentru inculpat și partea responsabilă civilmente, conform actelor doveditoare, în baza art. 192 pct. 1 lit. a) din C. proc. pen., respectiv în baza art. 193 alin. (5) din C. proc. pen. (cheltuielile de judecată suportate de către stat și partea responsabilă civilmente au fost determinate de către introducerea plângerii prealabile de către partea vătămată).

În drept, solicitările noastre sunt întemeiate pe dispozițiile art. 11, art. 20 alin. (2), art. 30 și 31 din Constituție, art. 10 din Convenția Europeană asupra Drepturilor și Libertăților Fundamentale, art. 11 pct. 2 lit. a), art. 10 lit. c), d) C. proc. pen., art. 998, art. 999 C. civ., precum și pe celelalte dispoziții invocate în textul acestor concluzii.

Cu deplină considerație,
Sorin Roșca Stănescu și SC ZIUA SRL,
prin avocat PAPU GEORGE

DOMNULUI PREȘEDINTE AL JUDECĂTORIEI SECTOR 2 BUCUREȘTI